

Projekt protokołu z X posiedzenia Komitetu Monitorującego Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027
22 marca 2024 r., Warszawa

ROZPOCZĘCIE POSIEDZENIA

Posiedzenie Komitetu Monitorującego otworzył Przewodniczący Komitetu - Pan Minister Jan Szyszko, a obrady poprowadził Zastępca Przewodniczącego Komitetu - Pan Jarosław Orliński, Dyrektor Departamentu Programów Infrastrukturalnych w Ministerstwie Funduszy i Polityki Regionalnej. W spotkaniu uczestniczyli członkowie, obserwatorzy, przedstawiciele KE oraz osoby na zaproszenie przewodniczącego Komitetu. Porządek posiedzenia stanowi załącznik nr 1. Lista osób uczestniczących w posiedzeniu stanowi załącznik nr 2.

STAN REALIZACJI PROGRAMU FENIKS wraz z informacją o spełnianiu warunków podstawowych

Według danych z 15 marca br. w programie Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 uruchomionych zostało 46 naborów wniosków (z czego 19 w trybie konkurencyjnym z budżetem 3,3 mld zł oraz 27 w trybie niekonkurencyjnym z budżetem 44 mld zł), złożonych zostało 460 wniosków o dofinansowanie na łączną kwotę dofinansowania 30,8 mld zł oraz podpisano umowy o dofinansowanie na kwotę ok. 1,1 mld zł dofinansowania unijnego.

Wszystkie warunki podstawowe zostały uznane przez KE za spełnione, a wszystkie wydatki ponoszone w ramach programu mogą być refundowane z funduszy europejskich.

Prezentacja IZ FENIKS stanowi załącznik nr 3.

Zmiana REGULAMINU KOMITETU

- przedstawione zostały zmiany wprowadzone do Regulaminu Komitetu. Modyfikacje dotyczyły głównie finansowania wydatków partnerów Komitetu spoza administracji.

Prezentacja IZ FENIKS stanowi załącznik nr 3.

PYTANIA/POSTULATY:

1. Zapytano o możliwość rozliczania w ramach stawki jednostkowej kosztów podnoszenia kompetencji dla partnerów spoza administracji (Pani Joanna Furmaga-Stoczkiewicz, Związek Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć oraz Pani Łucja Kucmin-Węglarczyk, Fundacja My Pacjenci);
2. Poproszono o wyjaśnienie sposobu, w jaki można wnioskować o refundację kosztów szkoleń (Pani Joanna Furmaga-Stoczkiewicz, Związek Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć);

3. Wyrażono opinię, że ryczałtowa forma finansowania kosztów szkoleń pozwoliłaby na zachowanie większej elastyczności, w szczególności w przypadku szkoleń, które organizowane są z niewielkim wyprzedzeniem. Zaproponowano, aby przyjąć w obecnym kształcie regulamin, a potem ponownie rozważyć możliwość rozliczania ryczałtem kosztów szkoleń (Pani Furmaga-Stoczkiewicz, Związek Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć);
4. Zwrócono uwagę, że zastosowanie ryczałtu w przypadku szkoleń umożliwiłoby nieangażowanie środków własnych organizacji, fundacji (Pani Łucja Kucmin-Węglarczyk, Fundacja My Pacjenci);
5. Przypomniano, że wyliczenie stawek jednostkowych dla partnerów z KM FERS i KM FENG wymagało wielomiesięcznych prac i było procesem bardzo trudnym. Jednocześnie podkreślono, że IZ FEnIKS korzystając z wypracowanych doświadczeń bardzo szybko przygotowała propozycję stawek jednostkowych i zmian w regulaminie. Wyrażono zdziwienie, że mimo zorganizowania przez IZ FEnIKS dwóch spotkań konsultacyjnych poświęconych przedmiotowej tematyce nadal pojawiają się wątpliwości. Podziękowano IZ za sprawne przygotowanie dokumentów dotyczących stawek jednostkowych. Zaproponowano, aby przyjąć w obecnym kształcie regulamin (Pan Zygmunt Mierzejewski, Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych).
6. Odnosząc się do wypowiedzi Pana Zygmunta Mierzejewskiego stwierdzono, że lepiej będzie jeżeli każdy będzie wypowiadał się w swoim imieniu (Pani Łucja Kucmin-Węglarczyk, Fundacja My Pacjenci).

ODPOWIEDZI/DYSKUSJA:

1. Przypomniano, że zapisy regulaminu KM FEnIKS są bardziej korzystne dla partnerów niż stawki jednostkowe na podnoszenie kompetencji obowiązujące w KM FERS i KM FENG. Zgodnie z regulaminem Komitetu Monitorującego FEnIKS roczna kwota przeznaczona na podnoszenie kompetencji wynosi 10 000 zł (po 5000 zł dla członka i zastępcy) (Pani Anna Tołubińska, IZ FEnIKS);
2. Wyjaśniono, że zasady refundacji kosztów szkoleń dostępne są na stronie internetowej programu (Pani Anna Tołubińska, IZ FEnIKS).

DOBRE PRAKTYKI w zakresie organizacji KM w trybie obiegowym

Zgodnie z prośbą zgłoszoną przez członków KM FEnIKS, w razie potrzeby organizowane będą spotkania online wyjaśniające przyczynę uruchomienia KM w trybie obiegowym.

Prezentacja IZ FEnIKS stanowi załącznik nr 3.

METODYKA I HORYZONTALNE KRYTERIA WYBORU PROJEKTÓW (korekta)

Kryterium rankingujące nr 1: *Zastosowanie elementów z zakresu gospodarki o obiegu zamkniętym, poprawy efektywności energetycznej i OZE, ochrony przyrody (w tym różnorodności biologicznej) oraz adaptacji do zmian klimatu.*

Zmiany dotyczą:

- zamiany spójnika „i” na „lub” przy działaniach związanych z oze i efektywnością energetyczną;
- dopuszczenia możliwości premiowania w zakresie dodatkowych nasadzeń samych drzew. Dodano również zdanie związane z trwałością projektu: *„Trwałość wykonanych nasadzeń wynosi co najmniej 5 lat”* w wyniku zgłoszonych uwag przez członków KM FEnIKS. W tym zakresie również usunięto zapis dotyczący nasadzeń w miejscu realizacji projektu;
- dodania nowego obszaru do premiowania: *1 pkt. - realizacja projektu będzie przebiegać zgodnie ze „Standardem ochrony drzew i innych form zieleni w procesie inwestycyjnym” (Standard opracowany przez Fundację Ekorozwoju oraz Stowarzyszenie Architektury Krajobrazu Fundacja EkoRozwoju) lub innym standardem stosowanym przez wnioskodawcę chroniącym zieleń w stopniu nie mniejszym niż ww. “Standard (...)”. Spełnienie przedmiotowego kryterium następuje na podstawie oświadczenia wnioskodawcy.*

PYTANIA/POSTULATY:

1. W sprawie nasadzeń zwrócono uwagę, że coraz mniej jest ogólnodostępnych terenów publicznych będących pod zarządami zieleni miejskiej, natomiast coraz więcej jest zjawisk prowadzenia gdziekolwiek nasadzeń, bez względu na ich żywotność. Dla przykładu dochodzi do sytuacji, w której inwestycja prowadzona jest w danym miejscu, a nasadzenia w ramach tej inwestycji prowadzone są po drugiej stronie miasta. Należy również zwrócić uwagę, że przestrzeń jest coraz bardziej zabudowana. Powinno się też mieć na uwadze sprawę związaną z zagospodarowaniem wody opadowej. Najlepszym rozwiązaniem byłoby zwiększenie punktacji (z 1 punktu do 2 punktów) w ramach wsparcia dodatkowych nasadzeń w ramach kryterium nr 1 (Pani Łucja Kucmin-Węglarczyk, Fundacja My Pacjenci);
2. Propozycja rozwiązań w ramach kryterium mających na celu zadośćuczynienie zasadzie DNSH oraz premiowanie tych inwestorów, którzy chcą więcej zrobić dla środowiska. Proponuje się rozwiązanie, które wyjdzie naprzeciw rekomendacji organizacji ekologicznych, a z drugiej strony nie będzie działaniem ponad prawem. Zamiast działań, które mogą być lobbingiem konkretnego rozwiązania w ramach kryterium proponuje się:
  - punktować wyżej te przedsięwzięcia w zakresie dodatkowych nasadzeń (o 1 , 2 a może i 5 pkt) i inwestorów, którzy w decyzji o środowiskowych

uwarunkowaniach zgodnie z art. 83 ust. 1 ustawy o os wpisali analizę porealizacyjną i zażądali od inwestora monitoringu porealizacyjnego (weryfikacja tego co zadeklarował inwestor, że nasadzi daną liczbę drzew i one się utrzymają jako kompensacja szkód w środowisku oraz czy to faktycznie jest zrealizowane i czy funkcjonuje);

- nasadzenia poza miejscem realizacji projektu to błąd, ponieważ jest to robienie nasadzeń poza procedurą ocenową. Procedura ocenowa musi być przeprowadzona w miejscu realizacji projektu.

(Pan Grzegorz Chocian, Polskie Towarzystwo Gospodarcze);

3. Postulat zwiększenia punktacji z 1 na 2 pkt. w zakresie oceny zgodności ze standardem ochrony drzew i krzewów (Pani Joanna Furmaga-Stoczkiewicz, Związek Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć).

ODPOWIEDZI/DYSKUSJA:

1. Ze względu na złożoność kryteriów i wielu spraw poruszonych w ramach tego kryterium zaproponowano przeniesie dyskusji na poziom grupy roboczej ds. DNSH w celu wypracowania jednolitych zapisów. Zwrócono uwagę, że niestety postulaty te nie były zgłaszane wcześniej przed posiedzeniem KM FEnIKS a tym samym podkreślono, że nie przewidziano czasu na pogłębione dyskusje w tym zakresie na posiedzeniu KM FEnIKS (Pan Jarosław Orliński, IZ FEnIKS);
2. Poparcie postulatu Zastępcy Przewodniczącego KM odnośnie wyłączenia z dyskusji (głosowania) całego kryterium. Propozycje zmian przedstawionych podczas posiedzenia są znaczące. Kryteria horyzontalne coraz bardziej zaczynają ważyć w systemie oceny w programie FEnIKS. Dodatkowy postulat głosowania nad poszczególnymi kryteriami horyzontalnymi oddzielnie (Pan Przemysław Niedźwiecki, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego);
3. W toku dalszej dyskusji część członków zasugerowała natomiast niewyłączenie tego kryterium z głosowania i przyjęcia omawianego kryterium w obecnie zaproponowanej formie po odniesieniu się do zgłoszonych uwag, zaś przeniesienie na forum grypy roboczej ds. DNSH dyskusji o potrzebie dalszych zmian (Pani Łucja Kucmin-Węglarczyk, Fundacja My Pacjenci; Pan Krzysztof Mrozek, Ogólnopolska Federacja Organizacji Pozarządowych; Pan Szymon Kawa, Instytut Nafty i Gazu - Państwowy Instytut Badawczy; Pan Simeon Shenev, KE);
4. Zadano pytanie odnośnie momentu startowego dla trwałości wykonanych nasadzeń: czy od momentu wsadzenia drzew i krzewów do ziemi czy od momentu zakończenia realizacji projektu (Pan Szymon Kawa, Instytut Nafty i Gazu - Państwowy Instytut Badawczy);
5. W toku dyskusji zastanawiano się także jak w momencie oceny wniosku można określić trwałość wykonanych nasadzeń, która wynosi co najmniej 5 lat (Pan Piotr

Andrzejewski, CUPT). W odpowiedzi na to powtórzono postulat, aby punktować wyżej te przedsięwzięcia w zakresie dodatkowych nasadzeń (o 1, 2 a może i 5 pkt) i inwestorów, którzy w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgodnie z art. 83 ust. 1 ustawy o oś wpisali analizę porealizacyjną i zażądali monitoringu porealizacyjnego (weryfikacja tego co zadeklarował inwestor) (Pan Grzegorz Chocian, Polskie Towarzystwo Gospodarcze).

USTALENIA:

Przyjęcie uchwały dot. kryteriów horyzontalnych w obecnie zaproponowanej formie przez IZ FEnKS po odniesieniu się do zgłaszanych uwag przed posiedzeniem KM FEnKS i przeniesienia dyskusji na temat kryterium rankującego nr 1 na poziom grupy roboczej ds. DNSH.

Kryterium obligatoryjne nr 22: *Zgodność projektu z klauzulą niedyskryminacyjną (oceniane zero-jedynkowo)*

W trakcie prezentacji nowego kryterium horyzontalnego przedstawiciel IZ FEnKS poinformował, że jego celem jest implementacja wymogów zawartych w klauzuli niedyskryminacyjnej programu FEnKS. Nowe kryterium jest odpowiedzią na oczekiwania KE dotyczące wyodrębnienia kryterium wskazującego na brak możliwości udzielania wsparcia w ramach polityki spójności tym projektom i beneficjentom, którzy nie przestrzegają przepisów antydyskryminacyjnych, o których mowa w art. 9 ust. 3 Rozporządzenia PE i Rady nr 2021/1060. Wyjaśnił również, że dotychczas kwestie, o których jest mowa w nowym proponowanym kryterium, były oceniane w kryterium nr 20 pn. *Zgodność projektu z Kartą Praw Podstawowych*.

ODPOWIEDZI/DYSKUSJA:

1. Zasugerowano przeformułowanie opisu kryterium tak, aby promowało ono jednostki samorządów, na terenie których obowiązują akty antydyskryminacyjne. Przykładowo, zamiast ograniczania wsparcia dla samorządów z aktami dyskryminacyjnymi, mogłyby być promowane samorzady, które uchwałyły akty prodostępnościowe, np. standardy dostępności (Pan Prof. Marek Wysocki, Polskie Forum Osób Niepełnosprawnych);
2. Przypomniano, że rekomendacje KE w odniesieniu do kryterium dotyczącego niedyskryminacji miały na celu przyjęcie jednolitego, horyzontalnego podejścia we wszystkich programach. Dlatego KE pozytywnie odbiera propozycje wprowadzenia odrębnego kryterium w formie zaproponowanej przez IZ (Pan Simeon Shenev, KE).

USTALENIA:

Przyjęcie uchwały dot. kryteriów horyzontalnych w formie zaproponowanej przez IZ uwzględniającej dodanie nowego kryterium horyzontalnego nr 22 *Zgodność projektu z klauzulą niedyskryminacyjną*.

KRYTERIA WYBORU PROJEKTÓW DLA DZIAŁANIA 5.4 Kolej, kolej miejska i bezpieczeństwo na kolei (korekta)

- typy projektów: Kolej miejska – budowa zintegrowanych węzłów przesiadkowych
- Prezentacja CUPT stanowi załącznik nr 4.

PYTANIA/POSTULATY:

1. Zadano pytanie nt. powodów usunięcia węzłów przesiadkowych z typów projektów w ramach kolei miejskiej. Zaznaczono, że wykluczy to możliwość realizacji węzłów przez samorzady. Przytoczono również przykład zrealizowanej inwestycji kolejowej, w której nie uwzględniono węzłów przesiadkowych oraz zapytano, czy węzły mogłyby stanowić następny etap inwestycji kolejowej (Pan Grzegorz Kamiński, Ogólnopolskie Porozumienia Organizacji Samorządowych).

ODPOWIEDZI/DYSKUSJA:

1. Poinformowano, że realizacja węzłów przesiadkowych projektów pozostaje możliwa w ramach inwestycji infrastrukturalnych kolei miejskiej, tj. typu 1. Ponadto powołano się na doświadczenia z aktualnie realizowanych projektów infrastrukturalnych kolei miejskiej w POliŚ, gdzie w ramach współpracy z zarządcą linii kolejowej samorzady budują tego rodzaju węzły. Możliwość finansowania samych węzłów została natomiast przewidziana w działaniu miejskim (Przedstawiciele IZ FEnKS oraz CUPT).

KRYTERIA WYBORU PROJEKTÓW DLA DZIAŁANIA 2.3 Infrastruktura energetyczna (korekta)

- typy projektów: budowa, rozbudowa i modernizacja inteligentnych sieci gazowych na wszystkich rodzajach ciśnień wraz z infrastrukturą towarzyszącą

Zaprezentowano zmianę specyficznych kryteriów wyboru projektów zgłoszonych pierwotnie do trybu obiegowego i omawianych na spotkaniu grupy roboczej ds. energetyki (1 lutego 2024 r.), jednak ostatecznie zdecydowano zaproponować zmiany kryterium w trybie stacjonarnym. Zmianie podlega kryterium rankingujące nr 4 dot. projektów dystrybucji gazu. Zmiana jest wprowadzana na wniosek IW - INIG PIB w Krakowie w związku z otrzymaniem informacji o braku możliwości pozyskania dokładnych danych z bazy CEEB na temat liczby budynków wykorzystujących źródła węglowe (ze względu na strukturę bazy). Wyjaśniono, dlaczego potrzebne jest wprowadzanie zmian oraz omówiono proponowaną nową treść opisu znaczenia

kryterium. Odniesiono się do pytań zgłoszonych w trakcie konsultacji (Pan Marcin Janiak, MKiŚ).

Przedstawiono informacje uzupełniające do uzasadnienia zmian w opisie znaczenia kryterium i sposobu jego oceny (Pani Anna Patrylak, INIG PIB).

Prezentacja MKiŚ stanowi załącznik nr 5.

PYTANIA/POSTULATY:

1. Zapytano o alokację planowaną w naborach w działaniu 2.3 (Pani Łucja Kucmin-Węglarczyk, Fundacja My Pacjenci);
2. Zgłoszono wątpliwości co do zasadności wspierania działań polegających na likwidacji palenisk węglowych niejako premiując działania tych podmiotów, które wykonują te działania z opóźnieniem. Przy zastosowaniu takiego kryterium gminy, które już wykonały ogromny wysiłek (również finansowy) w celu redukcji liczby palenisk węglowych, ograniczenia zjawiska smogu i w celu poprawy jakości powietrza mogą teraz czuć się poszkodowane (Marian Błachut, Ogólnopolskie Porozumienie Organizacji Samorządowych).

ODPOWIEDZI/DYSKUSJA:

1. Poinformowano, że wstępnie zarezerwowano ok. 1,3 mld zł na obszar dystrybucji gazu. W ramach pierwszego naboru alokacja wynosi ok. 700 mln zł (Pani Anna Patrylak, INIG PIB).
2. Wyjaśniono, że inwestycje podejmowane w ramach działania 2.3. powinny być traktowane jako zachęta do odejścia od spalania węgla, a nie jako kara dla tych, którzy taki wysiłek już podjęli (Pan Marcin Janiak, MKiŚ).
3. Wyrażono opinię, że obecnie realizowane inwestycje w większym stopniu powinny promować odchodzenie od gazu, powinny być promowane spółdzielnie energetyczne oparte o odnawialne źródła energii (Pani Joanna Furmaga-Stoczkiewicz, Związek Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć).

DZIAŁANIA INFORMACYJNE, PROMOCYJNE, EDUKACYJNE zrealizowane w 2023 r. obejmujące najważniejsze elementy strategii komunikacji programu

Prezentację dotyczącą działań promocyjnych, informacyjnych i edukacyjnych zrealizowanych na rzecz FEnIKS przedstawiły:

- pani Katarzyna Janicka z Departamentu Komunikacji i Promocji Funduszy Europejskich – przedstawicielka IK UP – w zakresie działań IK UP oraz IP,
- pani Edyta Wieczorska z Departamentu Programów Infrastrukturalnych – przedstawicielka IZ – w zakresie działań IZ.

Prezentacja dotyczyła wykorzystania kanałów własnych, współpracy z wykonawcami zewnętrznymi w ramach promocji np. w mediach oraz organizowanych wydarzeń.

Brak dyskusji.

Prezentacja stanowi załącznik nr 6.

Przedstawienie wyników analiz ex-ante zastosowania instrumentów finansowych dla niezabytkowych budynków użyteczności publicznej oraz dla sieci ciepłowniczych oraz przedstawienie kryteriów dla ostatecznych odbiorców wsparcia w postaci instrumentów finansowych

Dyrektor Marcin Janiak (MKiŚ) przedstawił prezentacje dotyczące:

- Aktualizacji oceny ex-ante instrumentów finansowych dla FEnIKS w obszarze sieci ciepłowniczych w ramach efektywnych systemów ciepłowniczych oraz zaprezentował kryteria wyboru projektów dla ostatecznych odbiorców wsparcia w formie instrumentów (działanie 2.1 Infrastruktura ciepłownicza – typ projektu: Sieć ciepłownicza/chłodnicza (projekty w ramach efektywnych energetycznie systemów ciepłowniczych i/lub chłodniczych)) (zał. 7)
- Aktualizacji oceny ex-ante w zakresie inwestycji dotyczących poprawy efektywności energetycznej niezabytkowych budynków użyteczności publicznej w ramach FEnIKS, z obligatoryjnym wykorzystaniem formuły EPC/ESCO (zał. 8)
- Kryteriów wyboru projektów dla działania 1.1 Efektywność energetyczna; budynki użyteczności publicznej (niezabytkowe i projekty mieszane) realizowane w formie IF (zał. 9)

PYTANIA/POSTULATY:

1. KE wyraża pozytywną opinię o prezentacji kryteriów dla ostatecznych odbiorców wsparcia. Biorąc pod uwagę potrzeby w zakresie wspierania efektywności energetycznej w Polsce oraz fakt, że instrumenty finansowe są w obecnej perspektywie preferowaną formą, a także kwotę 46 mln EUR na pilotaż w zakresie ESCO, stwierdzono, że nie jest to optymalne rozwiązanie. Dotacje na poziomie 85% w tym obszarze są bardzo wysokie. W innych PCz dotacje są udzielane na poziomie 35%. W tym układzie alokacja zostanie skonsumowana przez niewielką liczbę projektów (Pan Simeon Shenev, KE).
2. Zwrócono uwagę, że wykorzystanie instrumentów finansowych jest prawdopodobnie jedynym sposobem na zwiększenie inwestycji publicznych. Ten sam kapitał może być wielokrotnie wykorzystywany po spłacie przez inwestorów oraz dodatkowo dzięki dźwigni finansowej, która wymaga zaangażowania kapitału innego niż funduszowy. To w konsekwencji pozwoli zaoszczędzić ograniczone środki na inwestycje w tych obszarach, gdzie wsparcie dotacyjne jest niezbędne, np. w transporcie, kulturze. KE zachęca do stosowania instrumentów finansowych

z uwagi na niskie ryzyko i duży potencjał do generowania oszczędności w efektywności energetycznej, co oznacza, że sektor publiczny odnosi realne korzyści w postaci mniejszych rachunków za energię po zakończeniu inwestycji. Ten efekt jest szczególnie silny obecnie przy wysokich cenach energii i dodatkowo takie inwestycje zwracają się szybciej niż w okresach niskich cen energii. Zdaniem KE nie ma przesłanek, aby dla wsparcia efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej poziom wsparcia był szczególnie wysoki. Ponadto inwestycje wspierane przez instrumenty finansowe nie wymagają od organów publicznych ani od Ministerstwa Finansów zabezpieczenia tzw. płynności, tj. środków finansowych z zasobów własnych na te inwestycje, ponieważ pożyczony kapitał jest dostępny z góry, a nie po zakończeniu inwestycji jak w przypadku dotacji. Istnieją także dowody z ekonomii behawioralnej, że projekty wspierane w tej formie są lepiej przygotowane, nierzadko również lepszej jakości niż podobne projekty wspierane w dotacji, po prostu dlatego, że obowiązek zwrotu pożyczonego kapitału wymaga bardzo dobrego przygotowania inwestycji. Nie mamy tu do czynienia z ryzykiem przeskalowania inwestycji, która będzie skrojona na miarę, aby stosunek korzyści do kosztów był możliwie najwyższy, a dodatkowo okres zwrotu tej inwestycji był możliwie najkrótszy. Generalnie w projektach wspieranych w formie dotacji istnieje pokusa, aby dołączyć elementy, które niekoniecznie realizują podstawowy problem (Pan Andrzej Urbanik, KE).

Wsparcie dla ESCO - podejście IZ sprowadzające się do przeznaczenia ograniczonej kwoty i utrzymania wsparcia w charakterze projektu pilotażowego KE oceniła jako mało ambitne. Argument niedostatecznego rozwoju rynku ESCO jest częściowo przeszacowany. Wyrażono opinię, że główną barierą rozwoju rynku ESCO w Polsce jest niewystarczająca wiedza wśród organów publicznych na temat tego, czym jest ESCO, jakie daje korzyści zwłaszcza w zakresie kosztów pozabilansowych. Inwestycje w formule EPC co do zasady nie prowadzą do wzrostu zadłużenia organów publicznych. Mając świadomość, że pjb nie posiadają autonomii finansowej, nie mogą zaciągać zadłużenia, KE uważa – podobnie jak EBOiR – że w Polsce jest konieczne ustanowienie funkcji tzw. agregatora, który mógłby podpisywać umowy z firmami ESCO w imieniu pjb. To rozwiązanie mogłoby zminimalizować tzw. bariery administracyjne i niechęć do podejmowania ryzyka przez ostatecznych odbiorców, a to właśnie te bariery i ta awersja do ryzyka są wskazywane przez EBOiR jako najważniejsze przeszkody dla rozwoju rynku ESCO w Polsce. Ta funkcja agregatora umożliwiłaby agregowanie i centralizowanie realizacji projektów w ramach jednej instytucji, zwiększyłaby efektywność całego procesu, ponieważ zdobywanie wiedzy i doświadczeń byłoby ograniczone do jednego podmiotu, NFOŚiGW i dodatkowo ustanowienie agregatora umożliwiłoby standaryzację procedur udzielania wsparcia oraz jednolite zarządzanie funduszami unijnymi, co znacznie przyspieszyłoby

wdrażanie. Agregator generowałby dodatkowy popyt na usługi firm ESCO, tym samym mielibyśmy do czynienia z szybszym rozwojem tego rynku.

Z ubolewaniem przyjęto fakt, że rola agregatora zaproponowana przez EBOiR została odrzucona przez IZ, jako oparta na skomplikowanych strukturach organizacyjnych i prawnych, wymagająca zmian w prawodawstwie krajowym. Podkreślono, że zmiany legislacyjne są z reguły konieczne, aby nowe rozwiązania mogły zostać w ogóle wdrożone. Taka konieczność dotyczy wszystkich PCz. KE żąda, że nie podjęto większych prób w celu sprawdzenia, czy te zmiany prawne byłyby możliwe do przeprowadzenia oraz w jakich ramach czasowych, jaką wartość dodaną mogłyby przynieść w celu pełnego wykorzystania rozwiązań zaproponowanych przez EBOiR. Tym bardziej, że budowanie roli facylitatora przynosi realne korzyści, jak to ma miejsce w programie „Czyste powietrze”, gdzie taką rolę pełni NFOŚiGW. Podkreślono, że KE chce unikać podwójnych standardów we wspieraniu takich samych inwestycji. Taki kraj jak Litwa podobnie odczuwa skutki agresji Rosji na Ukrainę, ale tam efektywność energetyczna w budynki użyteczności publicznej jest wspierana z udziałem instrumentów finansowych, więc powstaje pytanie, dlaczego nie można tego zrobić na szerszą skalę w Polsce (Pan Andrzej Urbanik, KE).

ODPOWIEDZI/DYSKUSJA:

1. Poinformowano, że 12 marca 2024 r. Parlament Europejski przyjął proponowaną zmianę jednej z kluczowych dla „Zielonego Ładu” UE dyrektyw – tj. tzw. dyrektywy EPBD (Energy Performance of Buildings Directive) w sprawie charakterystyki energetycznej budynków. Celem zmian jest doprowadzenie, aby do 2050 roku sektor budynków stał się neutralny dla klimatu. Dyrektywa ma również doprowadzić do renowacji większej liczby budynków o najgorszych parametrach. Nowe budynki zajmowane przez władze publiczne lub będące ich własnością powinny być zeroemisyjne od 2028 roku (Pan Jarosław Orliński, IZ FEnIKS).

W związku z tym konieczne jest podjęcie intensywnych działań służących poprawie parametrów efektywności energetycznej budynków publicznych w Polsce. Zważywszy na fakt, że zgodnie z powyższym stanowiskiem, budynki publiczne będące w zarządzie pjb, nie mają realnej możliwości korzystania z innego źródła finansowania niż granty UE lub środki krajowe, chcąc osiągnąć cele dyrektywy EPBD (a tym samym cele „Zielonego Ładu” UE), należy udzielić im finansowania w takiej formie oraz w takiej wysokości (stąd proponowany poziom intensywności grantu), aby projekty realnie mogły dojść do skutku. W przeciwnym razie projekty te mogą w ogóle nie być realizowane. Obniżenie udziału komponentu dotacyjnego ze środków UE dla pjb pociąga za sobą konsekwencje w postaci konieczności zapewnienia wyższego wkładu własnego, tj. środków z budżetu państwa. Zgodnie z art. 23 ust. 2 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o

zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027 zastosowanie wyższego niż minimalny procentowego udziału środków współfinansowania krajowego z budżetu państwa w wydatkach kwalifikowalnych projektu wymaga uzgodnień Instytucji Zarządzającej z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych. Wg uzyskanej odpowiedzi MF nie ma możliwości zwiększenia współfinansowania krajowego z budżetu państwa w odniesieniu do państwowych jednostek budżetowych.

Jeśli chodzi o kwotę 46 mln EUR na pilotaż w formie IF, to jest to kwota zapisana literalnie w programie FEnIKS i jest ona przez nas respektowana. Jeśli pilotaż powiedzie się, to jesteśmy gotowi do tego, aby tę kwotę powiększyć.

Rola agregatora zaproponowana przez Tetra-Tech w analizie EBOIR jest wzorowana na rozwiązaniu z Dubaju, które nie jest stosowane przez żaden kraj w UE. Jest to bardzo innowacyjne, ale w programie mamy określone ramy czasowe i tak innowacyjne rozwiązania mogą zostać przewidziane w kolejnym okresie programowania. Zmiany legislacyjne są dość trudne do przeprowadzenia i długotrwałe z uwagi na krajowe uwarunkowania.

2. Potwierdzono, że ambicją resortu klimatu i środowiska jest wsparcie rynku ESCO, żeby w przyszłości inwestycje w formule kontraktów EPC były realizowane w szczególności w zakresie efektywności energetycznej, OZE, ciepłownictwa. Natomiast kluczowe jest, aby nie paść ofiarą tych ambicji. Musimy realizować również inne cele: realizować wymogi dyrektywy EPBD, wykorzystać środki FEnIKS w określonym czasie, musimy wyważyć priorytety, zracjonalizować ambicje. Dlatego MKiŚ proponuje pilotaż przy alokacji ok. 300 mln zł, żeby dać impuls dla rozwoju rynku ESCO. Należy pamiętać o charakterze odbiorcy wsparcia – są to administratorzy budynków publicznych, którzy kierują się innymi przesłankami działania niż przedsiębiorcy. Odnośnie do koncepcji agregatora i innych propozycji EBOIR przedstawionych w analizie należy wskazać, że mają one charakter abstrakcyjny i nie biorą pod uwagę kontekstu i typu odbiorców. Wprowadzenie zaproponowanych rozwiązań wymagałoby zmian legislacyjnych, które są obecnie trudne do przeprowadzenia. Biorąc jako przykład pilne ustawy potrzebne do realizacji KPO widzimy, że proces legislacyjny jest obecnie długotrwały. Przeprowadzenie pełnego procesu legislacyjnego mogłoby skutkować znacznymi opóźnieniami naborów, które przesunęłyby się na przyszły rok. Przykład Litwy jest nieadekwatny do sytuacji Polski, inna skala, mniejszy obszar, tam była jedna firma ESCO realizująca inwestycje w formule EPC. To zupełnie wystarczyło, żeby przy tej skali wielkości obszarowej Litwy projekt się powiódł. Rozwiązanie zaproponowane przez EBOIR nie sprawdziłoby się w polskich realiach (Pan Marcin Janiak, MKiŚ).

Poinformowano, że ambicją NFOŚiGW jest, żeby rynek ESCO w Polsce powstał. Ważne jest rozróżnienie roli agregatora i facylitatora. W obecnych ramach prawnych NFOŚiGW nie może pełnić roli agregatora (w rozumieniu z analizy EBOIR). Natomiast NFOŚiGW już pełni i chce pełnić nadal rolę facylitatora i koordynatora. NFOŚiGW zdobywa praktyczne doświadczenia w byciu koordynatorem i facylitatorem w ramach wdrażania Funduszu Modernizacyjnego. Obecnie kluczowym zadaniem NFOŚiGW jest przygotowanie rynku do finansowania zwrotnego, IF, przygotowanie przyszłych beneficjentów na nową formę finansowania (Pan Marcin Jamiołkowski, NFOŚiGW).

Zaprezentowano doświadczenia we wdrażaniu projektów w formule PPP i ESCO, ponieważ są one narażone na ryzyka takie jak: wojna, kryzys gospodarczy, wysoki koszt pieniądza. Budowa nowych budynków komunalnych jest bardziej opłacalna niż termomodernizacja starych budynków, które np. nie spełniają wymogów pod kątem potrzeb osób z niepełnosprawnością (Pan Michał Pasieczny, Unia Miasteczek Polskich, Burmistrz Rumii).

SPRAWY RÓŻNE i podsumowanie posiedzenia

1. Przedstawiono planowane **terminy kolejnych posiedzeń** Komitetu Monitorującego: 19 czerwca 2024 r., 25 września 2024 (wyjazdowy), 11 grudnia 2024 r. (Pan Jarosław Orliński, IZ FEnIKS);
2. Przedstawiono informacje o problemie z **wydawaniem deklaracji wodnych** w niektórych naborach m.in. dla gospodarki wodnościekowej (ponad 180 projektów). Podkreślono, że deklaracje te są wymagane przez organy Komisji Europejskiej. Zaapelowano do przedstawicieli Wód Polskich i Ministerstwa Infrastruktury o wydawanie deklaracji (Pan Jarosław Orliński, IZ FEnIKS). Przedstawiciele CUPT oraz Ministerstwa Infrastruktury zobowiązali się do przedstawienia tematu deklaracji kierownictwu Ministerstwa Infrastruktury;
3. Poruszono temat toczącego się procesu opracowania kryteriów wyboru projektów sektora **transportu wodnego śródlądowego** (działanie FENX.05.02 i FENX.05.07). CUPT, jako instytucja odpowiedzialna za proces przygotowania kryteriów, zorganizowało dwa spotkania robocze z przedstawicielami Ministerstwa Infrastruktury, PGW Wody Polskie i Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej. Poinformowano o zgłoszonej przez PGW WP i Prezesa IMGW Profesora Czerniawskiego potrzebie kolejnego spotkania roboczego z udziałem przedstawicieli Komisji Europejskiej oraz organizacji pozarządowych, zaangażowanych w proces uzgadniania ww. kryteriów. Przekazano zaproszenie na spotkanie, na którym ma zostać przedstawiona przez PGW WP wizja rozwoju gospodarki wodnej śródlądowej w Polsce. Z upoważnienia Profesora Czerniawskiego zaproponowano termin spotkania na 2-4 kwietnia br. (Pani Sylwia Cieślak-Wilk, CUPT).

Podziękowano za zaproszenie na spotkanie i stwierdzono, że ustalenia ze spotkania, które odbyło się w listopadzie 2023 r. dot. kryteriów wyboru projektów śródlądowych były jednoznaczne pod kątem oczekiwań co do przedstawionych przez MI projektów, które zdaniem NGOs nie kwalifikują się do wsparcia. Podkreślono, że jeśli na spotkaniu mają zostać przedstawione po raz kolejny te same propozycje, to przekonywanie organizacji pozarządowych i Komisji Europejskiej jest bezcelowe. NGO oczekują zatem przedstawienia przez MI nowych projektów, które obejmą konieczne remonty, a nie rozbudowę infrastruktury (Pani Joanna Furmaga-Stoczkiewicz, Związek Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć).

Wyrażono poparcie dla stanowiska Pani Joanny Furmagi-Stoczkiewicz i przypomniano, że zgodnie z ustaleniami z poprzedniego spotkania, MI powróci z odpowiedzią na postulaty organizacji pozarządowych i pytania KE. Zgłoszono również chęć zapoznania się z tą odpowiedzią przed planowanym spotkaniem. Wyrażono obawę odnośnie zaproponowanego zaraz po świętach terminu spotkania. Zadeklarowano potrzebę zapewnienia udziału w spotkaniu szerokiego grona ze strony KE. Poproszono, aby termin spotkania był optymalny dla wszystkich stron (Pani Katarzyna Charzyńska, KE).

Wyrażono zaniepokojenie stanowiskiem NGO i KE, wykluczającym rozbudowę infrastruktury i przypomniano, że ocena wpływu na środowisko prowadzona jest w ramach procedury unijnej i krajowej. Jeżeli inwestycja uzyska decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach przedsięwzięcia oraz inne niezbędne pozwolenia, to usuwanie jej wyłącznie ze względu na odmienne stanowiska różnych stron jest utrudnianiem dostępu do środków publicznych (Pan Tomasz Kocoń, MI).

Wyjaśniono, że KE nie odnosiła się do oceny wpływu inwestycji na środowisko, a wyłącznie do postulatów, jakie zostały wcześniej przedstawione na spotkaniu i oczekiwań odpowiedzi na pytania, które padły podczas spotkania (Pani Katarzyna Charzyńska, KE).

Poinformowano, że w zaproszeniu na spotkanie zostaną przekazane tematy do dyskusji oraz odniesienie do postulatów z ostatniego spotkania, tak aby umożliwić stronom dokonanie wiążących ustaleń i podjęcie ostatecznych decyzji. (Pani Sylwia Cieślak-Wilk, CUPT).

Zwrócono uwagę, że rozpoczyna się już II kwartał 2024 r., a sprawa ww. kryteriów była już wielokrotnie dyskutowana i nie przyniosła rezultatów. Podkreślono, że IZ FEnKS zależy na jak najszybszym wykorzystaniu środków unijnych przewidzianych dla sektora śródlądowego, aby pracowały w gospodarce. Wyrażono nadzieję na znalezienie odpowiedniego sposobu rozwiązania

problemu i doprowadzenie do pozytywnego uzgodnienia kryteriów przez wszystkie strony (Pan Jarosław Orliński, IZ FEnIKS).

PRZYJĘTE UCHWAŁY – ZAŁĄCZNIK NR 10

Uchwały przyjmowane są zwykłą większością głosów, w obecności co najmniej połowy członków – **kworum wynosi 23 osoby.**

UCHWAŁA NR 3/2024 Komitetu Monitorującego Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 z 22 marca 2024 r. w sprawie przyjęcia zmienionego Regulaminu Komitetu Monitorującego Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027

- w głosowaniu wzięło udział 30 osób uprawnionych do głosowania, za przyjęciem 29, 1 osoba wstrzymała się od głosu

UCHWAŁA NR 4/2024 Komitetu Monitorującego Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 z 22 marca 2024 r. w sprawie zmiany Metodyki i horyzontalnych kryteriów wyboru projektów Programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027

- w głosowaniu wzięło udział 29 osób uprawnionych do głosowania, za przyjęciem 26, przeciw 1, 2 osoby wstrzymały się od głosu

UCHWAŁA NR 5/2024 Komitetu Monitorującego Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 z 22 marca 2024 r. w sprawie przyjęcia zmian w specyficznych kryteriach wyboru projektów dla działania 5.4 (Kolej miejska, typy projektów: Typ 1: budowa, przebudowa i modernizacja linii kolejowych; zabudowa ERTMS i systemów sterowania ruchem kolejowym oraz usprawniających zarządzanie przewozami pasażerskimi; budowa, przebudowa i modernizacja systemów zasilania trakcyjnego i sieci trakcyjnej; budowa, przebudowa i modernizacja stacji i przystanków kolejowych; budowa/przebudowa zintegrowanych węzłów przesiadkowych (wyłącznie w połączeniu z innymi elementami projektu przewidzianymi w typie 1); budowa, przebudowa i modernizacja obiektów inżynierskich. Typ 2: budowa zintegrowanych platform cyfrowych do obsługi informacji pasażerskiej i sprzedaży biletowej wraz z niezbędną infrastrukturą, integrującą również różne gałęzie transportu) Programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027

- w głosowaniu wzięło udział 29 osób uprawnionych do głosowania, za przyjęciem 29

UCHWAŁA NR 6/2024 Komitetu Monitorującego Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 z 22 marca 2024 r. w sprawie przyjęcia zmiany w specyficznych kryteriach wyboru projektów dla działania 2.3 typ projektu: Budowa, rozbudowa i modernizacja inteligentnych sieci gazowych na wszystkich

rodzajach ciśnień wraz z infrastrukturą towarzyszącą Programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027

- w głosowaniu wzięło udział 32 osoby uprawnione do głosowania, za przyjęciem 26, przeciw 1, 5 osób wstrzymało się od głosu

ZAŁĄCZNIKI:

1. Porządek posiedzenia
2. Lista uczestników X posiedzenia KM FEnIKS 2021-2027
3. Prezentacja Instytucji Zarządzającej FEnIKS
4. Prezentacja Centrum Unijnych Projektów Transportowych (działanie 5.4)
5. Prezentacja Ministerstwa Klimatu i Środowiska (działanie 2.3)
6. Prezentacja nt. działań informacyjnych, promocyjnych, edukacyjnych zrealizowanych w 2023 r. obejmujących najważniejsze elementy strategii komunikacji programu
7. Prezentacja Ministerstwa Klimatu i Środowiska (analiza ex-ante zastosowania IF dla sieci ciepłowniczych)
8. Prezentacja Ministerstwa Klimatu i Środowiska (analiza ex-ante zastosowania IF dla niezabytkowych budynków użyteczności publicznej)
9. Prezentacja Ministerstwa Klimatu i Środowiska (działanie 1.1)
10. Przyjęte uchwały